

Forfatter: ?

Titel: Tanker om den nylig forefaldne Forandring ved Tallotteriet. Oversadt af det Tyske.

Citation: ?: "Tanker om den nylig forefaldne Forandring ved Tallotteriet. Oversadt af det Tyske.", i ?: *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 15*, J. R. Thiele, 1773, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_015-shoot-workid2_015_008.pdf (tilgået 18. maj 2021)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 15

Ophavsret Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen.](#)

↩

Tanker om den nylig forefaldne Forandring ved Tallotteriet.

✂ Oversadt af det Tyske.

✂ Kiøbenhavn 1773.

✂ Trykt og findes tilkiøbs hos Johan Rud. Thiele, @boende i store Helliggeiststræde.

2

3

✂ De Forandringer som Nylig ere foretaget ved Tallotteriet, ere saa lidet interessante, at de neppe fortiene nogen Opmærksomhed, og derfor forbiegaaer jeg at sige, at det var nødvendig, ja maaskee gavnligt for Lotteriets Interesse, om der var bleven foretaget en Forandring i Henseende til Administrationen. Men hvad de Forandringer angaaer, i hvilke det hele Publikum maa tage Deel, saa fortiener de, at man nøiere undersøger dem, da alle de Forandringer, som rører det hele Publici Interesse, ikke allene kan være en privat Mands,

4

✂ 4

✂ eller et eneste Sælskabs Arbeide, og da de desuagtet bør bygge det paa Grunden af den strængeste Billighed, og en regelmæssig Forfatning.

✂ Den eneste Forsikring, som Lotteriet gier alle spillende Personer, i Henseende til deres Gevinster, ere Original-Billetterne. Altsaa er det jo ganske naturlig, billig og uomgiengelig fornøden, at disse Billetter bør være saaledes indrettede, at det indsettende Publikum bør uden ringste Indvendinger elUdflugter finde en fuldkommen Sikkerhed i disse Billetter, da de ere saadanne Forskrivelser til Udbetaling af de formodende Gevinster, som for alle Ting ikke maa sættes paa Skruer. Uagtet alt dette, ere dog disse Original-Billetter siden nogle Trækninger, blevne saa forandrede, at jeg med Billighed maa forundre, ja opholde mig derover.

✂ Strax i Begyndelsen erklærer GeneralAdministrationen, at den ikke betaler OriginalBilletterne efter 6 Ugers Forløb, da de dog ved Lotteriets Oprettelse strax i Begyndelsen havde en længere Løbetid, og forskrev sig at betale Gevinsterne 3 Maaneder efter Sigt. Det er ikke rimelig, ja vanskelig at formo

5

✂ 5 de, at nogen først 6 Uger efter Trækningen, skulde affordre sin Gevinst, og jeg for min Deel troer ikke, at General-Administrationen derved havde foraarsaget nogen Fortrydelse, Uorden eller Forvirring ved Lotteriet, at den forskrev sig til at udbetale Original-Billetterne 3 Maaneder efter Trækningen, og derfor kan jeg ikke indsee, hvorføre General-Administrationen uden nogen gyldig Aarsag, har taget deres Ord til sig igjen. —

✂ Da Lotteriet blev oprettet, saae man en Plan udkomme, som ikke kunde ansees at være andet end en Contract med det indsættende Publico; derved forbandt Lotteriet sig stiltiende, og lovede i alle Stykker ubrødelig at holde denne Contract, og opfylde den i alle sine Stykker, paa der allernøieste.

✂ Alle de Løfter og Forbindelser som skeer offentlig med Publico, ere uigienkaldelige; da nu Administrationen ikke udtrykkelig har forbeholdt sig i Planen, at kunde forandre Original-Billetterne, saa ere de og følgelig paa ingen Maade berettiget dertil, men de bør tvertimod holde det Ord, som de engang offentlig har sagt, og

altsaa ik

6

☒ 6 ke igienkalde det efter deres eget Gotbefindende.

☒ Allene ved det indsettende og medspillende Publici Biefald, understøttes jo det hele Lotto-Etablissement; altsaa er det jo stridende mod al den Høiagtelse og Beskeedenhed, som det skylder Publicum, naar Administrationen saa uomskrænket forandrer deres Original-Billetter til Skade for Publico, da de just derved offentlig gier tilkiende, at de har i Sinde, ikke at holde deres Forskrivelse og Løfte, I Henseende til denne Forandring, kan de ingen gyldige Aarsager frembringe, det bliver derfor allene denne, at de kunde retfærdiggjøre deres Egennytte, ja endog bliver formodentlig ikke tilfredsstillet, i det ingen først efter 6 Ugers Forløb afhenter sin Gevinst, allerhelst nu, da Administrationen har tilføiet deres Renomee og Credit en merkelig Skade, thi man kan sige det rent ud: at de har ikke holdet deres engang givne Ord.

☒ Jeg haaber, at Administrationen selv let indseer, at de paa ingen Maade herefter har Retten paa deres Side, da de uden skiellig Aarsag, har forandret Planen

7

☒ 7

☒ det allervigtigste Stykke, og det allene efter eget Gotbefindende. Dette Foretagende burde ved Øvrighedens Tilkiendegivelse, udsettes i sin fulde Kraft, da hele Publikum tager Deel deri, og Administrationen maa efter al Ret og Billighed offentlig tilkiendegive det, paa det at man ikke engang skulle kunde formode af dem, at de torde understaae sig at binde Publikum noget paa Ærmet, snart love dem et og snart et andet, og efter eget Gotbefindende at ophæve og kalde, det igjen.

☒ Videre erklærer General-Administrationen, at de vil ikke betale nogen Gevinst, naar den ikke befinder sig i de forseglede Lister. Deraf følger altsaa, at en medspillende Indsætter, som tager en Billet hos en Collecteur, skal strax forføie sig til Administrationen, og der forhøre om hans Billet er indført i den forseglede Liste, eller ikke!

☒ Nu maatte jeg gjerne viide, hvad Administrationen derpaa bør give til Svar, da den ikke engang selv veed det, siden Listerne ere forseglede?

8

☒ 4

☒ Altsaa har Administrationen ikke her nøie nok vidst at tilkiendegive sig; og dette er i saa vigtig en Sag, en desto større Forseelse; thi skal de forseglede Lister allene tilkiendegive alle Ting, saa ere jo OriginalBilletterne et blot Spielfægterie, og hele Revisionen er altsaa til ingen Nytte, da man blot af de forseglede Lister, kan see, hvem der har tabt eller vunden?

☒ Lad være at den Spillende var ikke udsat for nogen Fare derved, saa var det dog heel urimelig at begiere af ham, at han, naar han deponerer sine Penge, ikke selv bekommer tilstrækkelig Sikkerhed i Hænderne, for den forventende Gevinst, men maa overlade den til Administrationen, mod hvem han spiller indtil Trækningen er forbie.

☒ Det er jo det selv samme som naar man stiler en Vexel paa een, og samme vilde beholde den selv i Forvaring, til Forfaldstiden.

☒ Paa den Maade duer jo en Original Billet ikke til andet, end at den Indsettende dermed kan bevise, at han har givet Collecteuren sine Penge, men om han be- kommer noget for sin forventende Gevinst,

9

☒ 9

☒ derom maa saavel han som Collecteuren tvivle indtil den forseglede Liste udviser det.

☒ I al Sandhed! man vover sine Penge paa en dobbelt Maade. Man er først i Uvished om man kan træffe et eller flere Numere, og dernæst er man jo usikker, om den udkomne Gevinst befinder sig i den forseglede Liste.

☒ Administrationen har, som ovenmeldt er, ikke tydelig nok vidst at udtrykke sig, deres Meening bliver vel saaledes, at enhver Indsætttere kan selv paa Administrationen forhøre, om Collecteuren har indgivet sine Træknings-Lister, eller ei.

Men dette blev et Løfte, som var umulig at holde, thi skulde alle Medspillende erkyndige sig om deres Spil, saa maatte Trækningen hver Gang vist udsættes 8 Dage, thi saa lang Tid udfordredes vist, til at opslaae og eftersee enhver Medspillendes Efterretning; men naar nu dette møisommelige Arbeide var forbie, hvad Sikkerhed havde da vel den Spillende, som befandt sig uden for Kiøbenhavn, og kunde altsaa ikke paa denne Maade efterspørge hos Administratio

10

10

nen? Aldeles ingen; thi Original-Billietten lover jo slet intet?

Ved de Original-Billetter som ere for nærværende Tid, er jo en Spillende udsat for alle muelige Bedragerier, ja, det er endnu ikke nok, men enhver Forseelse falder jo ud til Skade for ham. Er Col-lecteuren ingen ærlig Mand, saa maa jo den Spillende troe paa det for ham, er han efterladen og glemsom, saa lider den Indsettende derved, og bliver der begaaet en Forseelse ved Revisionen, saa bekommer han jo intet?

Kort! Publikum spiller imod Lotteriet, skraber ved hver Trækning en anseelig Hoben Penge sammen, vover efter Lotteriets Beskaffenhed sine Penge ved dette Spil, og skal dog, alt dette uagtet, lade alle de sig indsnigende Uordener og tilfældige Farer gaae paa sin Regning!

Det er jo en uomstødelig Ret, som man ikke kan nægte nogen, at man i alle Forbindelses-Contracter og Gields-Forskrivelser, bør have en tilstrækkelig Sikkerhed og fuldkommen Beviis. Under hvad Skind kan da vel Administrationen ophæve deres

11

11

Løfte, og af egen Magt tilintetgjøre og afskaffe den Forskrivelse som de engang offentlig har forbunden sig til.

De forseglede Lister tiener blot Interessenterne til Sikkerhed, og ligger Indsetterne aldeles ikke paa Hiertet, thi der maa være dem ligegot, hvad Orden og Indretning man bruger paa Administrationen, naar man allene ikke gjør dem nogen Uret derved

Interessenterne seer af alle Ting, intet hellere, end at de forseglede Lister tilkiendegiver alle Ting, thi derved har de intet ufordeelagtigt at befrygte sig i Henseende Administrationens Forvaltning, ikke heller kan blive trukket ved Næsen, formedelst Collecteurernes Bedragerier, Efterladenhed eller Forseelse. De ere vel i Sikkerhed; — allene? er det dem vel tilladt, at gjøre en anden Uret, for at kunde afværge en eller anden dem befrygtede Skade? og skal det heele Publikum, hvoraf saa den største Deel ryger i Luften, endnu hertil paatage sig den Fare, at staae blot for de Bedragerier og muelige Uordener, som kan forefalde ved Lotteriet. Naar Administrationen erklærer, at de ikke

12

12

vil betale nogen Gevinst, uden saa er, at den befindes i de forseglede Lister, saa siger de jo derved, med udtrykkelige Ord: "Veed I vel, I gode Indsættere! at omendskiønt vi spiller med den største Fordeel, saa befrygter vi dog, at vi kan blive bedragne af vore Collecteurer og deres Anhæng," (der er jo desværre! giort falske Terner paa Administrationen); "og derfor gier vi Jer al deles ingen Forsikring, om I igien bekommer noget eller ikke for Jeres Penge, som vi nøie nok tæller efter og regner efter, vi har Jeres Penge, og vore forseglede Lister, og ere derfor sikkre for al Underslæb, I derimod har ugyldige Billetter, og ere bestandig i Fare for at bli ve bedragne."

Man maa altsaa betragte Lotto-Administrationens Omgang, med at forandre deres Original-Billetter, til største Skade for det heele Publicum, fra hvilken Side man vil, saa befinder man dog ikke andet deri end Ubillighed, Urimelighed, ja aabenbare Gevalt. De kunde, maatte, ja torde aldrig foretage sig denne Forandring med Original-Billetterne.

13

13 Fra denne Lotto-Administrationens ubillige og urimelige Opførsel i Henseende til Original-Billetternes Forandring, og den usikkre Betalingsmaade, naar Billettens Gevinst ei er indført i de forseglede Lister, kan man let slutte, at der i det spillende Publico maa med største Grund og Billighed reise sig en Skrupel i Henseende til Trækningsmaaden.

Hundrede Uvisheder og Tvivl ytrer sig i den Henseende, og den Maade, med hvilken Drengen, som vel

blindende trækker ud, men dog har Seende nok omkring sig, for nogle faa Trækninger udtog nogle Nummer paa saa uagtsom en Maade, at han blev nødt til at nedkaste samme igien i LottoMaskinen, og derved foraarsagede en almindelig og billig Mummel iblandt Folket, som troede, at det No. som den mumlende Mængde maaskee helst ønskede ud, var just et af dem, som nu var i Haanden for Drengen, og at altsaa denne Skiødesløshed, eller (som enhver havde Ret til at troe,) overlagte Behandling, var ene Skyld i, at det forventede Nummer ikke kom ud.

☒ Det være sig nu af hvad Aarsag og paa hvad Grund det vil, saa er dog denne

14

☒ 14

☒ Omgang utilladelig, og den Mistillid, som det spillende Publikum derved fatter, saa grundet, at denne Mummel og Misfornøjelse, neppe ophæves ved det, at en anden Dreng dertil bruges.

☒ Hvad retfærdiggjør vel Træknings- Omgangen, at Drengen med en militarist macht euch ferdig! — schlagt an! — und gieb Feuer! — med en Tempo tager den ud, og gravitetisk nedlegger den paa den fremstaaende Tallerken, ligesaa lidet som Musiken kan husvale de arme Folk, der desværre! har tabt mere, end de kan taale, i dette afskyelige og skadelige Spil. Og var det i den Henseende ei bedre, at en nye Dreng til hver Trækning blev taget, eller og en af Tilskuerne eller af de vagthavende Soldater forrettede samme, thi hverken hans Øvelse og Grimasser med Armene, eller hans prægtige Klædedragt, er nogen sikker Caution for Rigtigheden af Om- gangen ved Trækningen.

☒ Mon ikke disse Tallotteriets tillokkende Priser, af 8 Skilling, og høiere efter Behag, driver mangen en først til at feie sit eget ud, og siden naar det ikke forslaaer

15

☒ 15

☒ at tage til Næstens, ja vel ogsaa paa andre lumske og utilladelige Maader at tilveiebringe sig det, som kan føde Haabet i sin søde Indbildning. Knap troer jeg, at vi for Tallotteriets Oprettelse, saaee saa mange Betlere at vrimle paa Gader og Stræder; mon ikke disses tryglende Overhæng tvinger ømhiertede Folk ofte over Ævne.

☒ Sæt! at endog Gavmildheden bliver anvent nødtørftig, og Giveren i det han ikke bryder sig om Gavens Anvendelse, naar han kun gier af et got Hierte, har selv Løn deraf; saa ofrer dog disse Ulyksalige den sidste Skierv af den indsamlede Almisse paa Lykkens Alter, i et Spil, hvoraf det urimelige og uvisse der regierer i alle Spil, det allerurimeligste har Sted, og hvortil dette kommer, at der uagtet Forord og høitidelige Løfter, dog bruges Spilfægterie med de fastsatte Planers Punkter, og er det i den Henseende, at de Herrer Lotto-Admini- stratores paa ingen Maade synes at have nødig at eftersee Træknings-Listerne førend Trækningen er forbie, men at de forseglede Lister, af enhver Collecteur, burde leveres in Deposito hos sufficante, og Lotteriet uvedkommende Folk, indtil Trækningen var forbie, for at forekomme

16

☒ 16

☒ al Mistanke hos de Spillende, i Henseende til de Tal, som ere høist besatte, og hyppigst valgte. Lad os allene legge vore Extraskats-Penge og denne extraordinaire Skat sammen, hvilken Summa bliver det om Aaret, for Fattige og Nødlidende, og lad os saa paa den anden Side betragte hvor glade man erlegger denne sidste Skat, som er en virkelig Formue-Igle, saa bliver man let vaer, hvor høistskadelig dette Lotterie er for den arme Almue, der desuden daglig trykkes af en overveltende Nød og Elendighed, og maatte den Kongel. Casse ikke hellere tage dette Spil til sig, da samme vandt anseeligere Summer derved end de dette Lotterie-Etablissement nu indbringer, og Almuen trykkes da ikke nær saa meget, naar den maanedlige Extraskat derved enten blev ophævet eller i del minste nedsat og forringet.

☒ Kort, i et Spil, hvor Urimelighed og Uvished har Sted i Omgang og Spillemaade, og det sødeste Lokkemad er sat paa Krogen for den begierlige Almue, hvis Haab voxer, jo større deres Fattigdom bliver, kan et Land, der desuden er fattig, fuldkommen ruineres.